

Зоряна КУПЧИНСЬКА

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Архаїчні ойконіми на *-ьскъ: Правобережне Полісся (XX – XXI ст.)

Одним з найархаїчніших і найпродуктивніших ойконімних типів на території Славії є географічні назви на *-ьскъ. У слов'янській топонимастичці ойконімію цього типу досліджували: П. Черни і П. Ваша¹, О. Франк², А. Профоус³, В. Никонов⁴, В. Шмілауер⁵, С. Роспонд⁶.

Українська територія представлена великою кількістю цих назв, що сформували свій ареал, який є частиною загальнослов'янського. Ці географічні назви мають особливості щодо семантики і структури твірних основ та їхнього ареалу в діяхронії. Частково про них писали в наукових працях українські ономасти: Д. Бучко⁷, М. Габорак⁸, О. Іваненко⁹, Ю. Карпенко¹⁰, В. Котович¹¹, З. Купчинська¹², В. Лучик¹³,

¹ P. Černý, P. Váša, *Moravská jména místní*, Brno 1907.

² O. Frank, *Studien zur serbo-kroatischen Ortsnamenkunde*, Berlin 1932.

³ A. Profous, *Místní jmena v Čechách*, t. IV, Praha 1957.

⁴ В. Никонов, *География русских суффиксов* [в:] „Onomastica”, rocz. V, Wrocław 1959, s. 321–345.

⁵ V. Šmilauer, *Osídlení Čech ve světle místních jmen*, Praha 1960.

⁶ S. Rospond, *Słowiańskie nazwy miejscowe z sufiksem -ьsk-*, Wrocław 1969.

⁷ Д. Бучко, *Походження назв населених пунктів Покуття*, Львів 1990.

⁸ М. Габорак, *Семантико-словотвірні типи ойконімів Прикарпаття (XII–XX ст.)*, Івано-Франківськ 1999.

⁹ О. Іваненко, *Походження назв населених пунктів Сумської області*, Київ 2006.

¹⁰ Ю. Карпенко, *Топонімія Буковини*, Київ 1973.

¹¹ В. Котович, *Ойконімія Опілля*, Івано-Франківськ 2007.

¹² З. Купчинська, *Ареал ойконімів на *-ьскъ XVI–XVII ст.* [в:] *Граматичні студії*, Вінниця 2015, с. 167–173; *Іdem, Архаїчна ойконімія на *-ьскъ: Правобережне Полісся (XI–XIX ст.)* [в:] „Вісник Львівського університету: Серія філологічна”, вип. 64, ч. II, 2017, с. 18–29; *Іdem, Українські ойконіми на -ьsk- (найраніший документований період)* [в:] „Наукові записки Тернопільського національного педагогічного ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство”, вип. 1(16), Тернопіль 2007, с. 200–209.

¹³ В. Лучик, *Етимологічний словник топонімів України*, Київ 2014.

Є. Посацька-Черняхівська¹⁴, М. Торчинський¹⁵, М. Худаш, М. Демчук¹⁶, В. Шульгач¹⁷, В. Яцій¹⁸.

Географічні назви на ***-ьскъ** належать до прикметникового типу ойконімів. Відносні прикметники із суфіксом **-ьскъ** були і є дуже продуктивними в українській мові¹⁹. Активність прикметників на **-ьскъ** зумовлена семантичним навантаженням цього суфікса, основне значення якого зводилося до походження і належності²⁰. Пізніше суфікс **-ьскъ** формував прикметники і за іншими ознаками: за подібністю, якісною характеристикою, відношенням до властивості, що дало поштовх до значної продуктивності прикметників **-ьскъ**²¹. Усі географічні назви прикметникового типу беруть початок у словосполученнях із прикметником як атрибутивним компонентом.

Територія Правобережного Полісся цікава щодо ойконімного ландшафту, зокрема географічних назв на ***-ьскъ**, адже саме тут зафіксовано найдавніші оніми цього типу. Так, до XIV ст. частина з них має стосунок до гідронімів (**Чорторийськ Старий** < гідронім Чортория). Твірними основами цих ойконімів часто була й географічна номенклатура (**Луцьк** < лука – вигин, затока). Засвідчено назви, мотивовані іншими топонімами (**Дорогьвьск(ый)** < Дорогва). У XV ст. більшість ойконімів безпосередньо або опосередковано пов'язана з географічними термінами. У XVI ст. ця тенденція частково порушується, бо на цьому історичному зрізі превалюють назви, в основі яких лежать оніми. Це свідчить про те, що суфікс ***-ьскъ** щораз активніше брав участь у творенні відносних прикметників від онімних основ, які могли бути і неускладненими, і ускладненими іншими формантами. У цьому столітті вперше зафіксовано відеклезіонімні ойконіми. У XVII ст. появляється багато складених назв, атрибутивним компонентом яких і є відносний прикметник на ***-ьскъ** (**Більська Воля**). У XVIII ст. продовжується ця ж тенденція. Стержневе слово в назвах-словосполученнях (рудня, воля, гута, хутір, селище) уточнюється ознакою за відношенням до назви річки, поселення, власника, розташування. Уперше засвідчено назви, які репрезентують атрибутивність на ***-ьскъ** уже існуючого ойконіма. У XIX ст. більшість ойконімів – складені назви, у яких атрибутивний компонент характеризує основний за уже існуючим ойконімом

¹⁴ Є. Посацька–Черняхівська, *Топонімічні ландшафтні назви* [в:] „Питання українського мовознавства”, кн. 3, Львів 1958, с. 164–169.

¹⁵ М. Торчинський, *Ойконімія Південно-Західного Поділля*, Київ 1993.

¹⁶ М. Худаш, М. Демчук, *Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення)*, Київ 1991.

¹⁷ В. Шульгач, *Ойконімія Волині: етимологічний словник-довідник*, Київ 2001.

¹⁸ В. Яцій, *Ойконімія Івано-Франківської області*, Київ 2009.

¹⁹ Л. Коцюба, *Из истории суффиксов относительных прилагательных украинского языка*, Київ 1954.

²⁰ *Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов*, Київ 1966, с.177.

²¹ Л. Коцюба, *Из истории...*, с. 14.

(**Базарська Рудня** < контактне *Базар)²². То яким був цей ойконімний пласт у ХХ–ХХІ ст.?

У небагатьох випадках зафіксовано зв'язок із гідронімом: **Чорторійськ** (Жт., Баранівський; 1911, СпВолГ, 422), **Чорторійськ** (Жт., Баранівський; 1946, УкрАТП, 182), **Чарторійськ** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 422) < контактне Чорторія.

Засвідчено кілька ойконімів, які пов'язані з географічними реаліями або ж вказують на розташування об'єкта: **Каменскій** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 158), **Кам'янське** (Жт., Овруцький; 1946, УкрАТП, 1170) < контактне кам'яний. **Підбреське** (Вл., Заболотівський; 1946, УкрАТП, 372) < контактне під березами або під берегом. **Підгірське** (Тр., Шумський; 1946, УкрАТП, 1685) < контактне під горою. **Підграбівське** (Вл., Шацький; 1946, УкрАТП, 2244), **Підграбівське** (Вл., Шацький; 1946, УкрАТП, 2351) < контактне під грабовим (лісом). **Підлуцька** (Вл., Любешівський; 1946, УкрАТП, 1104) < контактне під лукою.

Законстатовано ряд ойконімів, твірні основи яких мають семантичні контакти з етнонімами: **Ляховецькій** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 232). **Ляховецькій** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 232). **Русскій** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 346). **Українське** (Жт., Новоград-Волинський, 1930, ЕДУАТУ). **Чешская** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 428).

Фіксація у твірних основах гідронімії, географічної номенклатури, етнонімії свідчить, що на рівні ХХ ст. повністю не втратився зв'язок із тими найдавнішими принципами номінації географічного об'єкта. Первинні, найархаїчніші назви формувалися шляхом приєднання суфікса -ьскъ до твірної основи, що безпосередньо характеризувала поселення. На пізнішому хронологічному зрізі назви утворювалися за певною формальною схемою, яка була далекою від характеристики того об'єкта, що номінується. Це явище простежуємо в ойконімії Правобережного Полісся, на якій позначилися суспільно-історичні процеси ХХ ст.: **Дзержинськ** (Жт., Городницький; 1946, УкрАТП, 490). **Дзержинськ** (Жт., Ємільчинський, 1946, УкрАТП, 514). **Заводський** (Жт., Баранівський; 1946, УкрАТП, 203). **Комсомольське** (Жт., Олевський, 1959, ЕДУАТУ). **Ленінський** (Жт., Любарський; 1946, УкрАТП, 987). **Партизанське** (Вл., Ковельський; 1964, ЕДУАТУ). **Партизанське** (Рв., Дубровицький; 1965, ЕДУАТУ). **Першотравенськ** (Жт., Баранівський, 1946, УкрАТП, 165). **Радянське** (Жт., Бердичівський; 1946, УкрАТП, 318). **Сталінський** (Жт., Малинський; 1946, УкрАТП, 1040). **Стахановський** (Жт., Вчорайшенський; 1946, УкрАТП, 473). **Шахтарське** (Вл., Іваничівський; 1964, ЕДУАТУ).

Цікаво, що в ойконімії ХХ–ХХІ ст. на досліджуваній території превалюють ті, які утворилися від контактних онімів. Таке явище простежуємо ще з ХVІ ст.

²² З. Купчинська, *Архаїчна ойконімія на *-ьскъ: Правобережне Полісся (ХІ–ХІХ ст.)*, с. 18–29.

Географічні назви на *-ьскъ здебільшого вторинні, твірною базою для їхнього формування була назва сусіднього поселення: **Арестовскій** (Ровенський; 1911, СпВолГ, 12) < контактне Орестів. **Барановскій** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 16) < контактне Баранівка. **Баранскій** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 16) < контактне Баранне. **Баремельскій** (Рв., Демидівський; 1946, УкрАТП, 401) < контактне Беремель. **Безоденскій** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 18) < контактне Безодня. **Бейзымовскій** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 18) < контактне Бейзимівка. **Березівське** (Вл., Шацький; 1946, УкрАТП, 2292) < контактне Березина. **Березницька** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 22) < контактне Березники. **Бечальскій** (Рв., Деражнянський; 1946, УкрАТП, 482) < контактне Бечаль. **Білятицький** (Рв., Сарненський; 1946, УкрАТП, 1886) < контактне Білятичі. **Більчанський** (Рв., Демидівський; 1946, УкрАТП, 454) < контактне Більча. **Близнацкая** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 26) < контактне Близняця. **Боголобський** (Вл., Луцький; 1946, УкрАТП, 991) < контактне Боголоби. **Бондарівський** (Жт., Овруцький; 1946, УкрАТП, 1136) < контактне Бондарівка. **Бродівське** (Рв., Острозький, 1911, СпВолГ, 36) < контактне Броди. **Бронський** (Рв., Березнівський; 1946, УкрАТП, 13) < контактне Бронне. **Будівський** (Рв., Рокитнянський; 1946, УкрАТП, 1811) < контактне Буди. **Варковицький** (Рв., Дубнівський; 1946, УкрАТП, 595) < контактне Варковичі. **Васьковичская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 50) < контактне Васьковичі. **Вербчанское** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 54) < контактне Вербичне. **Выговскій** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 70) < контактне Вигів. **Выдыборская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1183) < контактне Видибор. **Волинськ** (Рв., Вербський; 1946, УкрАТП, 158) < контактне Волинь. **Волинський** (Вл., Любомльський; 1946, УкрАТП, 1279) < контактне Волинь. **Волосовская** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 64) < контактне Волосів. **Воютинскій** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 66) < контактне Воютин. **Голишинський** (Жт., Олевський; 1946, УкрАТП, 1253) < контактне Голиші. **Городецкая** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1108) < контактне Городець. **Городоцьке** (Вл., Шацький; 1946, УкрАТП, 2301) < контактне Городок. **Гошовскій** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 92) < контактне Гошів. **Грабовская** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 92) < контактне Граби. **Градиськ** (Вл., Маневицький, 1911, СпВолГ, 94) < контактне Гради. **Грем'яцький** (Рв., Острозький; 1946, УкрАТП, 1470) < контактне Грем'яче. **Грушвицький** (Ровенський; 1911, СпВолГ, 98) < контактне Грушвиці. **Гуська** (Вл., Ратнівський; 1946, УкрАТП, 1685) < контактне Гусь. **Дидовецьк** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 108) < контактне Дідовець. **Добровольський** (Рв., Здолбунівський; 1911, СпВолГ, 110) < контактне Доброволька. **Дригловскій** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 116) < контактне Дриглів. **Дубенський** (Рв., Острозький; 1946, УкрАТП, 1503) < контактне Дубно. **Дубецьк** (Вл., Камінь-Каширський; 1946, УкрАТП, 680) < контактне Дуби. **Дубинське** (Вл., Камінь-Каширський; 1911, СпВолГ, 116) < контактне Дубина. **Жадьковская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1188) < контактне Жадки. **Жеребецький** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 126) < контактне Жеребки. **Жорнівський** (Рв., Дубнівський; 1946, УкрАТП, 576) < контактне Жорнів. **Жубровичинскій** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 128) < контактне

Жубровичі. **Заборольський** (Вл., Луцький; 1946, УкрАТП, 1007) < контактне Забороль. **Забродський** (Вл., Ратнівський; 1946, УкрАТП, 1480) < контактне Заброди. **Завидівський** (Рв., Острозький; 1911, СпВолГ, 132) < контактне Завидів. **Загатське** (Вл., Ратнівський; 1911, СпВолГ, 132) < контактне Загатя. **Заграське** (Вл., Ратнівський; 1946, УкрАТП, 1550) < контактне Заграськи. **Івановичський** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 150) < контактне Івановичі. **Івачківський** (Рв., Здолбунівський; 1946, УкрАТП, 863) < контактне Івачкове. **Іршанськ** (Жт., Володарсько-Волинський, 1953, ЕДУАТУ) < контактне Ірша. **Карпилівський** (Рв., Червоноармійський; 1946, УкрАТП, 2178) < контактне Карпилівка. **Кисорицький** (Рв., Рокитнянський; 1946, УкрАТП, 1745) < контактне Кисоричі. **Клепачевская** (Луцький; 1911, СпВолГ, 168) < контактне Клепачів. **Клітицьк** (Вл., Камінь-Каширський, 1911, СпВолГ, 168) < контактне Кліти. **Коваленський** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 172) < контактне Коваленки. **Коленцівське** (Кв., Іванківський, 1917, СпКГ, 1077) < контактне Коленці. **Коростелевская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1192) < контактне Коростилівка. **Котівський** (Жт., Радомишльський; 1946, УкрАТП, 1416) < контактне Котів. **Копачевський** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 180) < контактне Копачівка. **Корецький** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 180) < контактне Корець. **Краснопольський** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 192) < контактне Краснопіль. **Кривичський** (Ровенський; 1911, СпВолГ, 194) < контактне Кривичі. **Кудрянське** (Рв., Соснівська; 1946, УкрАТП, 2003) < контактне Кудрянка. **Кушлинський** (Кременецький у.; 1911, СпВолГ, 206) < контактне Кушлин. **Лизянський** (Рв., Березнівський; 1946, УкрАТП, 43) < контактне Лизяна. **Липське** (Вл., Берестечківський; 1946, УкрАТП, 38) < контактне Липа. **Лопатичская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 218) < контактне Лопатичі. **Лугинковская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 218) < контактне Лугинки. **Малинськ** (Рв., Березнівський, 1946, УкрАТП, 44) < контактне Малин. **Малоглумчанський** (Жт., Городницький; 1946, УкрАТП, 488) < контактне Мала Глумча. **Мартиновський** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 242) < контактне Мартинівка. **Мар'янівський** (Вл., Оваднівський; 1946, УкрАТП, 1433) < контактне Мар'янівка. **Масевицьке** (Рв., Рокитнянський; 1946, УкрАТП, 1809) < контактне Масевичі. **Меленевський** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 248) < контактне Мелені. **Млинівська** (Вл., Ратнівський; 1911, СпВолГ, 256) < контактне Млинів. **Мовчанівське** (Жт., Ружинський, 1930, ЕДУАТУ) < контактне Мовчанівка. **Могиленський** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 256) < контактне Могильня. **Мотилівський** (Рв., Рокитнянський; 1946, УкрАТП, 1772) < контактне Мотилі. **Мошковський** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 262) < контактне Мошківка. **Муравицкая** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 264) < контактне Муравиця. **Недашковская** (Радомишль; 1911, СпВолГ, 268) < контактне Недашки. **Осовецкая** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1030) < контактне Осовець. **Панасовський** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 296) < контактне Панасівка. **Ожаровський** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 282) < контактне Ожарівка. **Орлівський** (Рв., Березнівський; 1946, УкрАТП, 21) < контактне Орлівка. **Осницьк** (Рв., Рокитнівський, 1911, СпВолГ, 290) < контактне Осник. **Пашинський** (Овруцький; 1911, СпВолГ, 300) < контактне Пашини. **Піщівський**

(Жт., Ярунський; 1946, УкрАТП, 1816) < контактне Піщів. **Поліське** (Вл., Старовижівський, 1964, ЕДУАТУ) < контактне Полісся. **Поліське** (Жт., Коростенський, 1946, УкрАТП, 113) < контактне Полісся. **Поліське** (Жт., Овруцький, 1946, УкрАТП, 1214) < контактне Полісся. **Полянський** (Рв., Березнівський; 1946, УкрАТП, 53) < контактне Поляни. **Понятівський** (Рв., Червоноармійський; 1946, УкрАТП, 2179) < контактне Понятівка. **Рибинське** (Вл., Шацький; 1946, УкрАТП, 2318) < контактне Рибине. **Рьдьковскій** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 348) < контактне Рідкове. **Рожевская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1016) < контактне Рожів. **Рожишская** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 338) < контактне Рожище. **Розсохівське** (Жт., Народицький; 1946, УкрАТП, 1112) < контактне Розсохи. **Свищівський** (Рв., Демидівський; 1946, УкрАТП, 472) < контактне Свищів. **Слободская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1120) < контактне Слобода. **Слободські** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 364) < контактне Слобода. **Старицьке** (Жт., Брусилівський; 1946, УкрАТП, 370) < контактне Старики. **Тайкурская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 390) < контактне Тайкури. **Тетерівський** (Жт., Житомирський; 1946, УкрАТП, 748) < контактне Тетерів. **Тетеровская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1071) < контактне Тетерів. **Тишицький** (Рв., Березнівський; 1911, СпВолГ, 402) < контактне Тишиця. **Томашградскій** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 396) < контактне Томашгород. **Туговицький** (Рв., Сарненський; 1946, УкрАТП, 1962) < контактне Тутовичі. **Цевеличскій** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 418) < контактне Цевеличі. **Черчицькій** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 428) < контактне Черчиці. **Шуляйскій**, (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 434) < контактне Шуляйки. **Ясинська** (Вл., Заболоттівський; 1946, УкрАТП, 302) < контактне Ясина.

У всіх цих назвах відбулася субстантивізація відносного прикметника на -ськь, однак засвідчено значний відсоток складених назв, у яких цей процес ще не відбувся. Серед них багато тих, які компонентом-атрибутом із цим суфіксом розширили вже існуючий ойконім, у таких випадках уточнюється: 1) етнічний (**Андрійв-Український** (Жт., Черняхівський; 1946, УкрАТП, 1611). **Дранча-Польская** (Кременецький у.; 1911, СпВолГ, 114). **Дранча-Русская** (Кременецький у.; 1911, СпВолГ, 114). **Куничевь-Чешскій** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 202). **Чешскій-Красовь** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 428)). 2) соціальний (**Куничевь-Крестьянскій** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 202). **Барскій-Лугь** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 16)) аспекти атрибутивного компонента сполучення. Однак найбільше є тих назв, у яких вказується на відношення до інших населених пунктів чи території (**Антонівка-Шепельська** (Вл., Луцький; 1946, УкрАТП, 982) < контактне Шепель. **Базарська Колона** (Жт., Базарський; 1946, УкрАТП, 102) < контактне Базар. **Вигуричские-Озераны** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 56) < контактне Вируричі. **Клярівская-Яновка** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 170) < контактне Клярів. **Княжа-Звягельская** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 170) < контактне Звягіль. **Княжа-Корецкая** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 170) < контактне Корець. **Маргаритовка-Слободская** (Новоград-Волинський; 1911, СпВолГ, 238) < контактне Слобода.

Маргаритовка-Цвильская (Новоградволинський; 1911, СпВолГ, 240) < контактне *Цвіль(я). **Бобрик-Теснівський** (Жт., Коростишівський; 1946, УкрАТП, 895) < контактне Теснів/Теснівка. **Борисовский-Клиновець** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 32) < контактне Борисів. **Вараський Бик** (Рв., Рафалівський; 1946, УкрАТП, 1593) < контактне Вараш. **Галы-Майданськ** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 78) < контактне Майдан. **Мечиславовъ-Борятинскій** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 250) < контактне Борятин. **Пляшева-Козинская** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 312) < контактне Козин. **Радомысльскія-Озеране** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 332) < контактне Радомишль. **Раковець-Чеснівський** (Тр., Почаївський; 1946, УкрАТП, 1424) < контактне *Чеснів. **Сапанівська Хотівка** (Тр., Кременецький; 1946, УкрАТП, 1098) < контактне Сапанів. **Собичинская-Михайловка** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 368) < контактне Собичин. **Суховольская Марьяновка** (Житомирський; 1911, СпВолГ, 386) < контактне Суховоля. **Радицкая-Марьяновка** (Житомирський; 1911, СпВолГ, 330) < контактне Радчиці? **Володарськ-Волинський** (Жт., Володарсько-Волинський, 1946, УкрАТП, 374) < контактне Волинь. **Володимир-Волинський** (Вл., 1946, УкрАТП, 2) < контактне Волинь. **Старики-Козинські** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 376) < контактне Козин. **Старики-Крупецькі** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 376) < контактне Крупець. **Берездовскій-Цвѣтъ** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 22) < контактне Берездів. **Титковскій-Цвѣтъ** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 394) < контактне Титків. **Радомысльскій-Лѣсной** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 332) < контактне Радомишль. **Сычевка-Малинская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1160) < контактне Малин. **Яворське-Страхове** (Вл., Шацький; 1946, УкрАТП, 2308) < контактне *Явора). В усіх зазначених складених назвах репрезентовано ранній етап формування ойконімії на *-ьскъ: атрибутивне словосполучення з відносним прикметником у членній формі.

У складених назвах ХХ ст. засвідчено більш архаїчний тип, де головним компонентом є ті самі апелятиви, які виявлені ще у період XVI–XVIII ст. (рудня, воля, гута, хутір, майдан тощо), що уточнюються ознакою за відношенням до назви поселення.

Гута, як відомо, – промисел з виробництва скла. Географічних назв із цим коренем на території України чимало (Гута, Гути, Гутисько(а), Гутище), однак більшість містить уточнюючий компонент – відносний прикметник на -ьскъ. Це стосується і Правобережного Полісся. Перважно ці складені назви містять компонент, який вказує на населений пункт: **Быстрицкая-Гута** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 44) < контактне Бистриця. **Бондаровская-Гута** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 30) < контактне Бондарівка. **Броницька Гута** (Жт., Новоград-Волинський, 1946, УкрАТП, 477) < контактне Брониця/Броничі? **Гута-Бобрицька** (Жт., Смільчинський, 1946, УкрАТП, 228) < контактне Бобриця/Бобричі. **Гута-Боровенська** (Вл., Камінь-Каширський, 1911, СпВолГ, 102) < контактне Боровенка. **Гута-Городецкая** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1109) < контактне Городець. **Гута-Грушевская** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 102) < контактне Грушівка. **Гута-Забілоцька** (Жт., Радомишльський; 1946, УкрАТП, 1410) < контактне Забілоч. **Гута-Зеленицька** (Жт., Смільчинський;

1911, СпВолГ, 100) < контактне Зелениця. **Гута-Камінська** (Вл., Камінь-Каширський; 1911, СпВолГ, 102) < контактне Камінь. **Гута-Лісівська** (Вл., Маневицький; 1946, УкрАТП, 870) < контактне Лісівка. **Гута-Логанівська** (Жт., Малинський; 1946, УкрАТП, 1022) < контактне Логанівка? **Гута-Потієвская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1186) < контактне Потіївка. **Гута-Сопачевская** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 102) < контактне Сопачів. **Гута-Степангородская** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 102) < контактне Степангород. **Гутка-Логановская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1146) < контактне *Логанов/Логановка. **Городиск.-Гутиско** (Кременецький у.; 1911, СпВолГ, 90) < контактне Городисько/Городище. **Давидовская-Гута** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 102) < контактне Давидівка? **Добрынская-Гута** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 110) < контактне Добринь. **Жаборицька Гута** (Жт., Баранівський; 1946, УкрАТП, 175) < контактне Жабориця. **Киселевская-Гута** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 166) < контактне Киселівка? **Курчицька Гута** (Жт., Городницький; 1911, СпВолГ, 204) < контактне Курчиця. **Мар'ятинская-Гута** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 242) < контактне Мар'ятин. **Мидская-Гута** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 250) < контактне Мидськ. **Пулинская-Гута** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 328) < контактне Пулин. **Ужачинская-Гута** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 404) < контактне Ужачин. **Любарська Гута** (Жт., Баранівський, 1911, СпВолГ, 226) < контактне Любар.

Кілька ойконімів вказують на етнічну належність: **Руська Гута** (Тр., Шумський; 1946, ЕДУАТУ). **Русская-Гута** (Кременецький у.; 1911, СпВолГ, 346). **Руська Гута** (Тр., Шумський; 1946, УкрАТП, 1690).

Буда – назва промислу з виробництва поташу, дьогтю, деревного вугілля. Цей апелятив онімізувався, став основою великої кількості ойконімів. Увійшов до складених назв, атрибутивним компонентом яких є відносні прикметники з суфіксом -ьскъ, які в основному творилися від контактних топонімів: **Буда-Боровская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 40) < контактне Борове. **Буда Вовчківська** (Кв., Поліський, 1917, СпКГ, 1126) < контактне Вовчків. **Буда Вороб'євская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне *Вороб'їв. **Буда-Голубієвичка** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне Голубієвичі. **Буда-Давидковская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне Давидки. **Буда-Ковалевська** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне *Ковалів/Ковалівка. **Буда-Литковская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне Літки. **Трушковское-Будище** (Житомирський; 1911, СпВолГ, 400) < контактне Трушки/Трушків. **Буда-Об'їховская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне Обиходи? **Буда-Ободзинская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1142) < контактне *Ободзин. **Буда-Полідарівська** (Кв., Іванківський, 1917, СпКГ, 1226) < контактне Полідарівка. **Буда-Радинська** (Кв., Поліський, 1946, УкрАТП, 769) < контактне *Радин. **Буда-Ракитенская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 40) < контактне Рокитне. **Буда-Рыжанская** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне Рижани. **Буди-Осівські** (Вл., Турійський; 1946, УкрАТП, 2154) < контактне Осів/Осівка. **Варовичская-Буда** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1168) < контактне Варовичі. **Ваховская Буда** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1211) < контактне Вахівка. **Львовская-Буда** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 226) < контактне Лісівка.

Засвідчено і назви з ап. будище > Будище: **Радецьке Будище** (Жт., Червоноармійський; 1911, СпВолГ, 330) < контактне Радець/Радичі (пор. Радецька Болярка). **Усолускія-Будища** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 406) < контактне Усолуси. **Ремяновское-Будище** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1155) < контактне *Ремянов/Ремяновка.

Рудня – промисел, на якому з руди отримували залізо. Географічних назв із такою основою на території України чимало. На Правобережному Поліссі вони входять до складених назв, у яких атрибутивний компонент вказує на ойконім: **Замысловичская-Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 140) < контактне Замисловичі. **Пержанская-Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 302) < контактне Пержани. **Воровская-Рудня** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 64) < контактне Ворів. **Любарская-Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 226) < контактне Любар. **Бобровская-Рудня** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 26) < контактне Бобрів? **Рудня-Городецька** (Жт., Радомишльський; 1917, СпКГ, 1096) < контактне Городець. **Рудня-Горошківська** (Жт., Володарсько-Волинський; 1946, УкрАТП, 376) < контактне Горошків? **Рудня-Грезлянська** (Кв., Кагановичський; 1946, УкрАТП, 739) < контактне Грезля. **Рудня-Заньковская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1203) < контактне *Заньки/Заньків. **Рудня-Іллінецька** (Кв., Ново-Шепелицький; 1917, СпКГ, 1176) < контактне Іллінци? **Рудня-Ушомирська** (Жт., Коростенський; 1946, УкрАТП, 842) < контактне Ушомир. **Рудня-Калиновская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 344) < контактне *Калинів/Калинівка. **Рудня-Кулешовская** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 344) < контактне *Кулешів/Кулешівка. **Рудня-Мигальская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1050) < контактне *Мигаль. **Рудня-Миколаївська** (Жт., Ємільчинський; 1946, УкрАТП, 673) < контактне Миколаїв. **Рудня-Могильнянська** (Жт., Коростенський; 1946, УкрАТП, 818) < контактне Могильня. **Рудня-Озерянська** (Жт., Олевський; 1946, УкрАТП, 1276) < контактне Озеряни. **Рудня-Пісківська** (Кв., Бородянський; 1917, СпКГ, 39) < контактне Пісківка. **Рудня-Погорілівська** (Рв., Соснівський; 1946, УкрАТП, 2016) < контактне Погорілівка. **Рудня-Поддубецкая** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 342) < контактне Піддубці. **Рудня-Почаївська** (Рв., Червоноармійський; 1911, СпВолГ, 342) < контактне Почаїв. **Рудня-Радовельська** (Жт., Олевський; 1946, УкрАТП, 1282) < контактне Радовель. **Рудня-Теринецькая** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 344) < контактне Теренці. **Рудня-Толокунська** (Кв., Димерський; 1917, СпКГ, 1066) < контактне Толокунь. **Рудня-Шершневская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1157) < контактне Шершні. **Рудня Яблунська** (Київська округа; 1926, СПКО, 28) < контактне Яблунне. **Рудня-Ялцовская** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1157) < контактне Ялцівка. **Грабовская-Рудня** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 92) < контактне Грабова. **Ковалевская-Рудня** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 172) < контактне Ковалі. **Ленчинская-Рудня** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 210) < контактне Ленчин. **Мириная-Рудка** (Ковельський; 1911, СпВолГ, 252) < контактне Мирин. **Ново-Пятецькая-Рудня** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 278) < контактне Нова П'ятка. **Озерянская-Рудня** (Овруцький

у.; 1911, СпВолГ, 284) < контактне Озеряни. **Радовельская-Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 332) < контактне Радовель. **Селищская-Рудня** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 356) < контактне Селище. **Собичинская-Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 368) < контактне Собичин. **Старо-Жеровская Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 376) < контактне Старий Жерев. **Сущанская Новая Рудня** (Овруцький; 1911, СпВолГ, 388) < контактне Нова Сущанка. **Сущанская Старая Рудня** (Овруцький; 1911, СпВолГ, 388) < контактне Стара Сущанка. **Талецкая-Рудня** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 390) < контактне Тальки. **Тепеницкая-Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 394) < контактне Тепениця. **Усичская-Рудня** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 406) < контактне Усичі. **Ушомірская-Рудня** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 406) < контактне Ушомир. **Фасовская-Рудня** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 408) < контактне Фасова. **Черевковская-Рудня** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 424) < контактне Черевки. **Хочинская-Рудня** (Овруцький; 1911, СпВолГ, 416) < контактне Хочине. **Рудня-Сельская** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 344) < контактне *Село.

У цьому семантичному полі варто розглядати і складені ойконіми, головним компонентом яких є Руда і Рудка: **Руда-Подлужанская** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 342) < контактне Підлужани/Підлужне. **Рудка-Миринська** (Вл., Ковельський, 1946, УкрАТП, 163) < контактне Мирин. **Рудка-Миринська** (Вл., Голобський; 1946, УкрАТП, 164) < контактне Мирин. **Рудка-Ситовичская** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 342) < контактне Ситовичі. **Рудка-Скобелецкая** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 342) < контактне Скобелка. **Рудка-Червинська** (Вл., Камінь-Каширський; 1946, УкрАТП, 692) < контактне Червин.

Млин, млинок – важливий об’єкт життєдіяльності людини, підтвердженням цього є велика кількість назв: **Залґські млины** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1256) < контактне Залісся. **Замысловичській-Млынокъ** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 140) < контактне Замисловичі. **Заушанські млины** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1214) < контактне Уша, *Заушани. **Корогодські Млины** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1280) < контактне *Корогод. **Романовецькій-Млынокъ** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 340) < контактне Романівка. **Собичинській-Млынокъ** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 368) < контактне Собичин.

Не менш актуальною є і корчма: **Корецкая-Корчма** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 180) < контактне Корець. **Щербинськія-корчмы** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 436) < контактне Щербини.

Семантичне поле „воля – волиця – вулька – слобода – слобідка” яскраво представлено в ойконімії Правобережного Полісся. Ці стержневі компоненти складених назв уточнюються атрибутивними, які утворилися в основному від назв поселень, поблизу яких розташовані Волиці та Вульки: **Волиця-Збытинская** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 62) < контактне Збитинь. **Волиця-Морозовицька** (Вл., Іваничівський, 1946, УкрАТП, 496) < контактне Морозовичі. **Волиця-Порицька** (Вл., Іваничівський; 1946, УкрАТП, 488) < контактне Порицьк. **Воля-Ковельська** (Вл., Ковельський, 1946, УкрАТП, 817) < контактне Ковель.

Воля-Свійчівська (Вл., Володимир-Волинський, 1946, УкрАТП, 1385) < контактне Свійчів. **Вулька-Вербичанская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Вербичне. **Вулька-Вьдраницкая** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Видраниця. **Вулька-Головинская** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 70) < контактне Головин. **Вулька-Дулибская** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Дуліби. **Вулька-Клесовская** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 70) < контактне Клесів. **Вулька-Клюсская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Клюськ. **Вулька-Ковельская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Ковель. **Вулька-Кочинская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне *Кочин. **Вулька-Любитовская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Любитів. **Вулька-Марковичская** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне *Марковичі. **Вулька-Подгороденская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Підгородне. **Вулька-Порская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Порськ. **Вулька-Радошинская** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Радошин. **Вулька-Садовская** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Садів. **Вулька-Свичевская** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Свічів. **Вулька-Фалемичская** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Фалимичі. **Вулька-Хрипская** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Хрипськ. **Вулька-Шельвовская** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 68) < контактне Шельвів. **Княжеская Слободка** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 170) < контактне Княжа. **Кухарская Слобода** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1234) < контактне Кухарі. **Кухотська Воля Друга** (Рв., Зарічнянський; 1946, УкрАТП, 753) < контактне Кухта. **Кухотська Воля Перша** (Рв., Зарічнянський; 1946, УкрАТП, 751) < контактне Кухта. **Романовецкая-Слободка** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 340) < контактне Романівка. **Шоломковская-Слобода**, (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 432) < контактне Шоломки. **Щитинська Воля** (Вл., Ратнівський; 1946, УкрАТП, 1220) < контактне Щитинь.

Апелятив хутір, семантично близький до попередніх стержневих компонентів, також розширювався у складеній назвах відносним прикметником з суфіксом -ьскь: **Білівські Хутори** (Рв., Рівненський, 1946, УкрАТП, 908) < контактне Білів. **Зозулинські хутора № 1-30** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 148) < контактне Зозулинці? **Буковські-Хутора** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 42) < контактне Буків. **Козинські-Хутора** (Острозький; 1911, СпВолГ, 174) < контактне Козин. **Хутір-Вілянський** (Жт., Коростишівський; 1946, УкрАТП, 902) < контактне *Віляни. **Хуторь-Глумецькій** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 418) < контактне *Глумець. **Хуторь-Мокляковській** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 418) < контактне *Мокляків, Мокляки. **Хуторь-Подзакусиловській** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 418) < контактне Закусилівка. **Хуторь-Россоховській** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 418) < контактне *Россохів. **Сульжинські хутора** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 386) < контактне Сульжин. **Григоровецькій**

хуторь „Ольгинь” (Староконстантинівський; 1911, СпВолГ, 96) < контактне Григорівка. **Юровській хуторь „Борь”** (Овруцький; 1911, СпВолГ, 440) < контактне Юрівка.

Юридика – частина території міста, наділеного Магдебурзьким правом, у Великому князівстві Литовському та Польщі, що належала Церкві чи певному світському магнату або шляхтичеві, не підпорядкувалася міській владі та не виконувала на користь міста ніяких повинностей²³. Цей термін також засвідчено у складених назвах на *-ьскъ: **Невърковская-Юридика** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 268) < контактне Невірків. **Тайкурская-Юридика** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 390) < контактне Тайкури. **Хабенская-Юридика** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1250) < контактне Хабне. **Чернобыльська Юридика** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1271) < контактне Чорнобиль.

Семантику меншої площі містять апелјативи-топоніми як основні компоненти складених назв, зокрема:

- майдан: **Бугринській-Майдань** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 38) < контактне Бугрин. **Глажевській-Майдань** (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 80) < контактне Глазова. **Козлинській-Майдань** (Ровенський; 1911, СпВолГ, 174) < контактне Козлин. **Курчицькій-Майдань** (Новоград-Волинський; 1911, СпВолГ, 204) < контактне Курчиця. **Майдань-Гулевичевський** (Ковельський у.; 1911, СпВолГ, 234) < контактне *Гулевичев. **Майдан-Комарівський** (Вл., Колківський; 1946, УкрАТП, 906) < контактне Комарів. **Майдань-Кропивенській** (Новоград-Волинський; 1911, СпВолГ, 234) < контактне Кропивенка. **Майдань-Лабунській** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 234) < контактне Лабунь. **Майдан-Липненський** (Вл., Маневицький, 1911, СпВолГ, 234) < контактне Липне. **Марининській Майдань** (Ровенський; 1911, СпВолГ, 240) < контактне Маринин. **Москвинський Майдан** (Рв., Березнівський; 1946, УкрАТП, 38) < контактне *Москвин. **Озерській-Майдань** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 284) < контактне Озеро.
- передмістя: **Передмістя-Турійське** (Вл., Турівський; 1946, УкрАТП, 2159) < контактне Турійськ.
- площа: **Площа-Ломановская** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 312) < контактне *Ломанов.
- вулиця: **Татарская улица** (Острозький; 1911, СпВолГ, 392) < контактне татари.
- хатки: **Дренецькія-Хатки** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 116) < контактне Дреники.
- будки: **Будки-Боровські** (Рв., Рокитнянський; 1946, УкрАТП, 1747) < контактне Борове. **Будки-Собичинські** (Жт., Олевський; 1946, УкрАТП, 1248) < контактне Собичин. **Войткевичські-Будки** (Овруцький

²³ А. Фелонюк, *Юридики* [в:] *Енциклопедія історії України*, т. 10, Київ 2013, с. 703.

- у.; **1911**, СпВолГ, 62) < контактне *Войткевичі. **Городинівські Будки** (Вл., Торчинський; **1911**, СпВолГ, 90) < контактне Городині. **Губенскія-Будки** (Луцький у.; **1911**, СпВолГ, 98) < контактне Губин. **Озерскія-Будки** (Луцький у.; **1911**, СпВолГ, 284) < контактне Озеро. **Усичскіе-Будки** (Луцький у.; **1911**, СпВолГ, 406) < контактне Усичі.
- дача: **Морозовская-Дача** (Кременецький; **1911**, СпВолГ, 260) < контактне Морозів, Морозівка, Морозівський, можливо, й відантропонімне.
  - прихід/парафія/церква: **Петропавловскій прих.** (Новоград-Волинський у.; **1911**, СпВолГ, 306) < контактне церква св. Петра і Павла. **Любарско-Монастырскій** (Новоград-Волинський у.; **1911**, СпВолГ, 228) < контактне Любар. **Остропольскій Николаевск. церкви** (Новоград-Волинський у.; **1911**, СпВолГ, 294) < контактне Остропіль. **Остропольскій Преображ. церкви** (Новоград-Волинський у.; **1911**, СпВолГ, 294) < контактне Остропіль. **Березинскій-Церковный** (Ізяславський у.; **1911**, СпВолГ, 22) < контактне Березин. **Деревичскій-Церковный** (Новоград-Волинський у.; **1911**, СпВолГ, 106) < контактне Деревці. **Кустовецкій-Церковный** (Новоград-Волинський у.; **1911**, СпВолГ, 206) < контактне Кустівці.
  - пасіка: **Ратневская паська** (Луцький у.; **1911**, СпВолГ, 334) < контактне Ратне.
  - висілок: **Садовскій Выселокъ** (Луцький у.; **1911**, СпВолГ, 350) < контактне Садів.
  - пост: **Дранчевскій-Постъ** (Кременецький у.; **1911**, СпВолГ, 114) < контактне Дранча. **Сестрятинскій-Новый постъ** (Дубенський у.; **1911**, СпВолГ, 358) < контактне Сестрятин. **Суходольскій-Постъ** (Кременецький; **1911**, СпВолГ, 386) < контактне Суходоли. **Рыбальскій станъ** (Радомишль; **1917**, СпКГ, 1267) < контактне *Рибалка/Рибальське. **Рьшущкь-Полустанокъ** (Ровенський; **1911**, СпВолГ, 348) < контактне Решущкь.
  - садиба: **Садыбно-Выговское** (Овруцький у.; **1911**, СпВолГ, 350) < контактне Вигів. **Садыбно-Краснопольское** (Овруцький у.; **1911**, СпВолГ, 350) < контактне Краснопіль. **Уланська Доля** (Рв., Острожецький; **1946**, УкрАТП, 1422) < контактне *Улани.

Розширювалися відносними прикметниками з суфіксом -ьскъ і апелятиви (> топоніми), які пов'язані з географічною номенклатурою, зокрема з:

- рослинністю: **Гаи-Крупцекиє** (Дубенський у.; **1911**, СпВолГ, 76) < контактне Крупове. **Гаи-Левятинскіє** (Кременецький у.; **1911**, СпВолГ, 76) < контактне Левятин. **Гаи-Ситенскіє** (Дубенський у.; **1911**, СпВолГ, 76) < контактне Ситне. **Гаї-Дев'ятинські** (Рв., Чевонармійський; **1946**, УкрАТП, 2162) < контактне *Дев'ятин. **Артинскій лѣсь** (Овруцький; **1911**, СпВолГ, 12) < контактне Артинськ. **Годыхскій-Лѣсь** (Житомирський у.; **1911**, СпВолГ, 84) < контактне Годиха. **Дорогобужск.-Лѣсь** (Ровенський у.; **1911**, СпВолГ, 114) < контактне Дорогобуж. **Верховецкій-Боръ**

- (Ровенський у.; 1911, СпВолГ, 56) < контактне Верхівськ. **Дубинський Бір** (Вл., Камінь-Каширський; 1946, УкрАТП, 728) < контактне Дубина. **Межирічській-Борь** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 248) < контактне Межиріччя/Межирічі/Межиріч. **Межирічській-Гай** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 248) < контактне Межиріччя/Межирічі/Межиріч. **Несвічівська Діброва** (Вл., Сенкевичевський; 1946, УкрАТП, 1960) < контактне Несвіч. **Окорській Лъсь** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 286) < контактне Окорськ. **Пісоцький Ліс** (Вл., Шацький; 1946, УкрАТП, 2265) < контактне Пісочне. **Усичска-Домброва** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 406), **Усичській-Запусть** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 406) < контактне Усичі. **Ситенськіе-Гайки** (Дубенський; 1911, СпВолГ, 360) < контактне Ситне. **Шепельская-Дуброва**, (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 430) < контактне Шепель. **Дубина-Жуковецька** (Вл., Торчинський; 1946, УкрАТП, 2081) < контактне Жуковець. **Буянськіе-Корчунки** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 44) < контактне Буяни. **Грозівський Корчунок** (Рв., Острозький; 1946, УкрАТП, 1471) < контактне Грозів. **Левковській-Корчунокъ** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 210) < контактне Левків. **Бобрицька Болярка** (ап. Боярка – глід²⁴) (Жт., Ємільчинський, 1946, УкрАТП, 224) < контактне Бобричі. **Лъсовская-Балярка** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 226) < контактне Лісівка. **Радецька Болярка** (Жт., Червоноармійський; 1946, УкрАТП, 261) < контактне Радичі.
- орографічними реаліями: **Гірка-Ольшанська** (Вл., Луцький; 1946, УкрАТП, 1049) < контактне Ольшани. **Липницка-Гора** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 214) < контактне Липники. **Мосирська Гряда** (Вл., Устилузький; 1946, УкрАТП, 2201) < контактне Мосир. **Каменка-Гладковичская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 158) < контактне Гладковичі. **Каменка-Суховольская** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 158) < контактне Суховоля. **Каменка-Толкачевская** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 158) < контактне Товкачі. **Кам`янка-Токарівська** (Жт., Ярунський; 1946, УкрАТП, 1829) < контактне Токарів. **Горзвинські Долини** (Вл., Торчинський; 1946, УкрАТП, 2068) < контактне Горзвин. **Конская-Долина** (Кременецький; 1911, СпВолГ, 180) < контактне коні. **Панская-Долина** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 298) < контактне пани. **Сульжинская-Степь** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 386) < контактне Сульжин. **Корытышськіе Луги** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 186) < контактне Коритище.
  - гідрографічними та дотичними до них реаліями: **Панській-Ставокъ** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 298) < контактне пани. **Лавровскія-Озерана** (Луцький; 1911, СпВолГ, 208) < контактне Лаврів. **Спасскій-Островъ** (Овруцький; 1911, СпВолГ, 372) < контактне Спаське. **Островъ-Углинскій** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 292) < кон-

²⁴ В. Лучик, *Етимологічний словник топонімів України*, Київ 2014, с. 65.

тактне Угли. **Стрибежскій-Бродь** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 384) < контактне Стрибіж. **Пинскій-Мость** (Володимир-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 308) < контактне Пінськ?

- іншими географічними термінами: **Давидовская-Грезля** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 102) < контактне Давидки. **Ляховскій-Порубь** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 232) < контактне ляхи. **Медвѣжскій-Рогь** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 246) < контактне *Медвѣже. **Пяски-Рѣчицкіє** (Ковельський; 1911, СпВолГ, 330) < контактне Річиця. **Бабинскіє сѣнок** (Новоград-Волинський; 1911, СпВолГ, 12) < контактне Бабин.

Серед складених і складних назв виділяємо ті, до яких входять компоненти:

- квантитативний: **Волочиськ-Перший** (К-П, Волочиський; 1946, УкрАТП, 279). **Воплядовскій 1-й** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 64). **Воплядовскій 2-й** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 64). **Пышковскій 1-й** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 330). **Пышковскій 2-й** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 330). **Котовське Друге** (Вл., Теремнівський; 1946, УкрАТП, 2026). **Котовське Перше** (Вл., Теремнівський; 1946, УкрАТП, 2025). **Стрілецька Друга** (Вл., Устилузький; 1946, УкрАТП, 2212). **Стрілецька Перша** (Вл., Устилузький; 1946, УкрАТП, 2211). **Успенське Друге** (Рв., Мізоцький; 1946, УкрАТП, 1251). **Успенське Перше** (Рв., Мізоцький; 1946, УкрАТП, 1250).
- атрибут старий – новий: **Новомильськ** (Вл., Рожищенський; 1946, УкрАТП, 1881). **Старомильськ** (Рв., Здолбунівський; 1946, УкрАТП, 887). **Новина-Добрятинська** (Рв., Млинівський; 1946, УкрАТП, 1271). **Новобратське** (Жт., Малинський; 1946, УкрАТП, 1659). **Нововолинськ** (Вл., 2011, ЕДУАТУ; 1957, ЕДУАТУ). **Новгородецьке** (Жт., Коростишівський; 1946, УкрАТП, 907). **Новогуйвинське** (Жт., Житомирський; 1973, ЕДУАТУ). **Ново-Котовське** (Вл., Теремнівський; 1946, УкрАТП, 2027). **Новопаволоцьке** (Жт., Попільнянський; 1935, ЕДУАТУ). **Ново-Спаская** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 278). **Новоугрузьке** (Вл., Любомльський; 1946, УкрАТП, 200). **Старо-Угрузький** (Вл., Головнянський; 1946, УкрАТП, 201). **Старо-Потапівська Рудня** (Жт., Овруцький; 1911, СпВолГ, 376). **Старосільський** (Вл., Колківський; 1946, УкрАТП, 914). **Романовецкая-Новая** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 340).
- інші атрибути: **Суховольський** (Жт., Ярунський; 1946, УкрАТП, 1827). **Великобраталівське** (Жт., Любарський; 1930, ЕДУАТУ). **Високо-Українське** (Жт., Черняхівський; 1946, УкрАТП, 1616). **Мидськ Малий** (Рв., Костопільський; 1911, СпВолГ, 250). **Окорская-Малая** (Луцький у.; 1911, СпВолГ, 286). **Червоноармійськ** (Жт., Червоноармійський; 1946, УкрАТП, 1603). **Червоноармійськ** (Рв., Червоноармійський; 1946, УкрАТП, 2146). **Корецкій-Большой** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 180).

У цей період на території Правобережного Полісся засвідчено понад сімдесят назв *genetivus possessivus*, який в граматиці розглядають як синтаксичну конструкцію, в якій форма родового відмінка вказує на особу, якій щось належить²⁵. Для ойконімної системи України такий тип географічних назв не характерний. *Genetivus possessivus* – явище нове, належить до пізнього періоду формування ойконімікону. Граматична реалізація належності здебільшого здійснювалася від найдавніших часів присвійними прикметниками з суфіксами *-jь-, *-inь, *овь/-евь суфіксами. Саме в XX–XXI ст. спостерігаємо на території всієї України появу родового належності в ойконімії. Першопричиною появи *Genetivus possessivus* на рівні онімії – загальнономвні зміни в граматиці та суспільно-історичні передумови. Приватновласницькі відносини зумовили формування географічних назв на базі присвійних прикметників із суфіксами *-j- *-inь, *овь/*-евь, які виражати індивідуальну належність і майнову власність. Похідні із цими суфіксами утворювали в період Київської Русі особливу групу, що мала спільні тенденції розвитку: сформувалися два диференційовані типи: один – вузько присвійний (від основ власних або персоніфікованих іменників), другий – присвійно-відносний тип, що щораз чіткіше формально і семантично розмежовувалися в умовах прогресуючої ад’єктивізації і взаємодії з конкуруючими синонімічними суфіксами²⁶. Втрачався зв’язок присвійних прикметників, які були іменними, із займенниковими, які поступово переважували у системі словозніми, а це сприяло тому, що: 1) присвійні прикметники опинилися на периферії функціонування; 2) для вираження посесивності в мові активізуються інші граматичні можливості, зокрема родовий належності. Перерозподіл у загальній категорії посесивності відбувся під впливом того, що власні імена людей ставали багатоконпонентними, а це призводило до неточностей в означенні осіб, що було неприпустимо, коли йдеться про приватну власність. *Genetivus possessivus* забезпечував точність, що влаштувало власників, напр., землі. Родовий належності: 1) вільно входить в граматичні зв’язки з іншими словами, а тому зумовлює точність; 2) передає кількість власників, що не забезпечується присвійним прикметником; 3) утворюється від усіх іменників, в тому числі і від субстантивованих прикметників, що не є характерним для присвійного прикметника²⁷. Родовий належності формувалася від субстантивованих прикметників, це зумовило перехід цієї граматичної категорії на рівень онімії, зокрема топонімії. Система ойконімії України таке загальнономвне явище засвоїла дещо пізніше. Тими субстантивованими прикметниками були

²⁵ О. Курило, *Уваги до сучасної української літературної мови*, Київ 2004, с. 156–157; *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Wrocław 2003, s. 194; О. Ахманова, *Словарь лингвистических терминов*, Москва 1966, с. 391.

²⁶ Н. Зверковская, *Суффиксальное словообразование русских прилагательных XI–XVII вв.*, Москва 1986, с. 50.

²⁷ А. Зверев, *Словообразование в современных восточнославянских языках*, Москва 1981, с. 126–127.

прізвища в основному на -ський, які спочатку в переважній більшості творилися від назв поселень, а потім ці прізвища у формі родового відмінка вказували на власність носія цього оніма.

В ойконімії Правобережного Полісся ХХ–ХХІ ст. зафіксовано родовий належності чоловічого, жіночого родів і форми множини. Серед *genetivus possessivus* ойконімів, в основі яких є прізвища, виділяємо кілька підгруп:

- прізвище чоловіка в родовому відмінку: **Балицкаго** (Житомирський; 1911, СпВолГ, 14). **Бардецкаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 16). **Бачинскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 18). **Березовскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 22). **Боровскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 32). **Брицкаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 36). **Бучинскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 44). **Василевскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 50). **Васютинскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 50). **Врочинскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 68). **Герговскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 80). **Глинскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 80). **Грембецкаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 94). **Грембецкаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 94). **Добросельскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 110). **Долинскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 112). **Ендржієвскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 122). **Жолковскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 128). **Залъвскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 138). **Киналевскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 164). **Ковальскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 172). **Ковальскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 172). **Кончевскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 180). **Корженевскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 182). **Котовського** (Кв., Кагановичський; 1946, УкрАТП, 766). **Кохановскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 188). **Круковскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 196). **Крупскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 198). **Кучевскаго** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1195). **Левицкаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 210). **Ломачевскаго** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1262). **Любецкаго** (Кременецький у.; 1911, СпВолГ, 228). **Малецкаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 236). **Малієвскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 236). **Марко-Фоевскаго** (Дубецький у.; 1911, СпВолГ, 240). **Махчинскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 244). **Милевскаго** (Новоград-Волинський; 1911, СпВолГ, 250). **Мочульскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 262). **Никуровскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 272). **Омецинскаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 288). **Орловскаго** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1265). **Осовецкаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 292). **Островскаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 292). **Паковскаго** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 296). **Прандецкаго** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 324). **Прандецкаго № 3** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 324). **Рабицкаго** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 330).

- Рафальського** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 334). **Рыхальського** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1204). **Рогальського** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 338). **Ромбертовського** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 340). **Рудницького** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 346). **Ружицького** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 346). **Снижевського** (Новоград-Волинський; 1911, СпВолГ, 366). **Сокальського** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 368). **Соколовського** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 368). **Сосновського** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 370). **Стадницького** (Дубенський; 1911, СпВолГ, 374). **Студзинського** (Новоград-Волинський; 1911, СпВолГ, 384). **Ходаковського** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 414). **Чулгаєвського** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 428). **Шушковського** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 434). **Яблоновського** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 440). **Яблонського** (Житомирський у.; 1911, СпВолГ, 440).
- прізвище жінки в родовому відмінку: **Куницькой** (Дубенський у.; 1911, СпВолГ, 202).
  - назва родини за прізвищем у множині: **Головацкихъ** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 82). **Михаловскихъ** (Радомишль; 1917, СпКГ, 1196). **Нагребецкихъ** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 266). **Прандецкихъ** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 324). **Рудковскихъ** (Острозький у.; 1911, СпВолГ, 342). **Шумскихъ** (Ізяславський у.; 1911, СпВолГ, 434).
  - Прізвище і стара/попередня/паралельна назва населеного пункту: **Колцкой-Кривотинь** (Овруцький у.; 1911, СпВолГ, 178). **Ярчевського-Корнелевка** (Житомирський; 1911, СпВолГ, 448).

Виявлено лише одну назву в родовому належності, що стосується маєтностей церкви: **Покровського-Прихода** (Новоград-Волинський у.; 1911, СпВолГ, 318).

Ойконімія ***-ьскъ** ХХІ ст. Правобережного Полісся нічим не відрізняється від попереднього хронологічного етапу, очевидно, через те, що: 1) більшість із них існувала і в ХХ ст., однак ці назви не вдалося зафіксувати в джерелах; 2) ще занадто мало часу для того, щоб відбулися значні зміни в номінації географічного об'єкта; 3) самі поселення на сучасному етапі фактично не виокремлюються (новозасвідчених у ХХІ ст. лише 20 одиниць), маємо справу тепер в основному з мікротопонімією. І на цьому онімному рівні доволі активними є назви на ***-ьскъ**, порівняйте: Борохівська, Борочинська, Бореутський Мох (СММ, I, 66), Галівський Брід, Галієвська Долина (СММ, I, 157), Гулівські Города, Гулушущьке, Гуменська (СММ, I, 202), Козельський, Козерацький Луг (СММ, I, 348), Магазинське, Маєвський Ліс (СММ, II, 51), Машевського, Машівський Брід (СММ, II, 76), Пехівський Шлях, Печихівський (СММ, II, 192).

У ХХ ст. виявлено понад 700 новозасвідчених ойконімів на ***-ьскъ** на території Правобережного Полісся. Однак потрібно наголосити на тому, що на цей хронологічний рівень перейшли географічні назви цього типу із попередніх століть (з ХІV ст. – 8 назв, ХV ст. – 11 назв, ХVІ ст. – 37 назв, ХVІІ ст. – 15 назв, ХVІІІ ст.

– 10 назв, ХІХ ст. – 11 назв) (див. детальніше²⁸), тому ця частина загальноукраїнського ареалу доволі насичена і рівномірно розподілена. Ці ойконіми на Правобережному Поліссі розміщені в таких координатах: 1) смуга вздовж Прип'яті: Шацьк – Заболоття – Ратне; 2) Любомль – Устилуг – Володимир-Волинський – Нововолинськ – Іваничі – Локачі – Торчин; 3) Турійськ – Ковель – Стара Виживка – Поворськ – Камінь-Каширський; 4) Рожище – Луцьк – Ківерці – Млинів; 5) Горохів – Берестечко – Радивилів – Кременець – Шумськ; 6) Дубно – Острог – Ізяслав – Здолбунів – Рівне; 7) Костопіль – Гоща – Корець; 8) Березне – Рокитне – Томашгород; 9) Клесів – Сарни – Дубровиця – Зарічне; 10) Баранівка – Новоград-Волинський; 11) Житомир – Коростишів; 12) Радомишль – Іршанськ – Малин; 13) Олевськ – Словечне – Овруч – Народичі; 14) Іванків – Димер – Бородянка – Вишгород; 15) Ірпінь – Макарів. Решта цього сегмента ареалу рівномірно розпорошена.

Обшир Правобережного Полісся у ХХІ ст. щодо насиченості географічними назвами на *-ЬСКЪ суттєво змінився, це зумовлено тим, що лише одна четверта цих назв збереглася до сьогодні. Процес занепаду почався у першій половині ХХ ст., активно почали зникати назви на *-ЬСКЪ у 20–30-ті роки, що було спричинено суспільно-історичними процесами. Ця частина ареалу стала менш насиченою, кількісно невеликі скупчення ойконімів спостерігаємо в таких осередках: 1) Володимир-Волинський – Іваничі – Горохів – Торчин; 2) Луцьк – Рожище; 3) Любомль – Ковель – Маневичі; 4) Шацьк – Ратне – Камінь-Каширський; 5) Дубровиця – Сарни; 6) Здолбунів – Рівне – Костопіль; 7) Радивилів – Кременець; 8) Олевськ – Овруч; 9) Новоград-Волинський – Коростень; 10) Житомир – Радомишль – Малин; 11) Поліське – Іванків – Димер; 12) Бородянка – Макарів.

Ойконімний ландшафт Правобережного Полісся у ХХ–ХХІ ст. щодо ойконімів на *-ЬСКЪ має свої особливості, що частково успадковані з попередніх періодів і набуті в останньому столітті. Географічні назви цього типу виявилися особливо чутливими до суспільно-політичних процесів, однак вагомим чинником було й те, що суттєво змінилися принципи номінації географічного об'єкта, почав превалювати формальний спосіб його номінації, особливо це стосується другої половини ХХ ст. За останні 50–70 років кількість ойконімів на *-ЬСКЪ Правобережного Полісся значно зменшилася, що призвело до того, що ареал став менш насиченим.

ДЖЕРЕЛА

- ЕДУАТУ *Україна. Адміністративно-територіальний устрій: електрон. довідник [в:]* Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/pls/z7502/a002> [23.04.2017].
- СММ *Словник мікротопонімів і мікрогідронімів північно-західної України та суміжних земель: у 2 т., Луцьк 2006, 2007.*

²⁸ З. Купчинська, *Архаїчна ойконімія на *-ьскъ ...*, с. 18–29.

- СпВолГ *Списокъ населенныхъ мѣстъ Волынской губерніи, Житомиръ* 1911.
 Сп КГ *Списокъ населенныхъ мѣстъ Кіевской губерніи, Київ* 1900.
 СПКО *Списокъ поселень Кіівської округи, Київ* 1926.
 УкрАТП *Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року, Київ* 1947.

ЛІТЕРАТУРА

- Ахманова О., *Словарь лингвистических терминов*, Москва 1966.
 Бучко Д., *Походження назв населених пунктів Покуття*, Львів 1990.
Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов, Київ 1966.
 Габорак М., *Семантико-словотвірні типи ойконімів Прикарпаття (XII–XX ст.)*, Івано-Франківськ 1999.
 Зверев А., *Словообразование в современных восточнославянских языках*, Москва 1981.
 Зверковская Н., *Суффиксальное словообразование русских прилагательных XI–XVII вв.*, Москва 1986.
 Іваненко О., *Походження назв населених пунктів Сумської області*, Київ 2006.
 Карпенко Ю., *Топонімія Буковини*, Київ 1973.
 Котович В., *Ойконімія Опілля*, Івано-Франківськ 2007.
 Коцюба Л., *Из истории суффиксов относительных прилагательных украинского языка*, Київ 1954.
 Купчинська З., *Ареал ойконімів на *-ьскъ XVI–XVII ст.* [в:] *Грамаіичні студії*, Вінниця 2015, с.167–173.
 Купчинська З., *Архаїчна ойконімія на *-ьскъ: Правобережне Полісся (XI–XIX ст.)* [в:] „Вісник Львівського університету: Серія філологічна”, вип. 64, ч. II, 2017, с. 18–29.
 Купчинська З., *Українські ойконіми на -ьск- (найраніший документований період)* [в:] „Наукові записки Тернопільського національного педагогічного ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство”, вип. 1(16), Тернопіль 2007, с. 200–209.
 Курило О., *Уваги до сучасної української літературної мови*, Київ 2004.
 Лучик В., *Етимологічний словник топонімів України*, Київ 2014.
 Никонов В., „Onomastica”, *rosz.* V, Wrocław 1959, s. 321–345.
 Посацька-Черняхівська Є., *Топонімічні ландшафтні назви* [в:] „Питання українського мовознавства”, кн. 3, Львів 1958, с. 164–169.
 Торчинський М., *Ойконімія Південно-Західного Поділля*, Київ 1993.
 Фелонюк А., *Юридіки* [в:] *Енциклопедія історії України*, т. 10, Київ 2013.
 Худаш М., Демчук М., *Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення)*, Київ 1991.
 Шульгач В., *Ойконімія Волині: етимологічний словник-довідник*, Київ 2001.
 Яцій В., *Ойконімія Івано-Франківської області*, Київ 2009.
- Černý P., Váša P., *Moravská jména místní*, Brno 1907.
Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, Wrocław 2003.
 Frank O., *Studien zur serbo-kroatischen Ortsnamenkunde*, Berlin 1932.
 Profous A., *Místní jména v Čechách*, Praha 1957.

Rospond S., *Słowiańskie nazwy miejscowe z sufiksem -ьsk-*, Wrocław 1969.
Šmilauer V., *Osídlení Čech ve světle místních jmen Čechách*, Praha 1960.

У статті розглянуто географічні назви на *-ьскъ Правобережного Полісся в період XX–XXI ст. Встановлено, що ойконіми на *-ьскъ цієї частини Полісся мають особливості щодо структури та значення їхніх твірних основ. З'ясовано хронологію та продуктивність номенів цього типу, схарактеризовано координати обширу географічні назви на *-ьскъ упродовж XX–XXI ст. на території Правобережного Полісся.

Ключові слова: архаїчний ойконімний тип, ойконім на *-ьскъ, Правобережне Полісся, географічна номенклатура, ареал.

ARCHAIC OYKONYMS ENDING IN *-ЬСКЪ: RIGHT-BANK POLISSIA (XX–XXI centuries)

The article is devoted to the analysis of geographical names ending in *-ьскъ of Right-Bank Polissia in XX–XXI centuries. The author points out that oykonyms of this part of Polissia have peculiarities in their structure and meanings of their creating stems. Moreover, the author defines the chronology and the productivity of onyms of this type and characterizes coordinates of expanse of geographical names ending in *-ьскъ on the territory of Right-Bank Polissia during XX–XXI centuries.

Key words: archaic oykonymic type, oykonym ending in *-ьскъ, Right-Bank Polissia, geographical nomenclature, area.

złogosenie artykułu: 30.06.2017 r.
przyjęcie artykułu do druku: 10.01.2018 r.